

2022

Pestprotocol Piter Jelles De Dyk

Inhoudsopgave

1. Vooraf.....	3
2. Preventieve maatregelen.....	4
a. Signalen.....	4
b. Mentorles.....	5
c. Sociogram.....	5
d. Mediawijsheid.....	5
e. Tips.....	5
3. Curatieve maatregelen.....	7
a. Vijfsporenaanpak.....	7
b. Stappenplan.....	8
c. Gesprekken voeren.....	9
4. Digitaal pesten.....	12
a. Tips.....	12
b. Maatregelen.....	12
c. Websites.....	13
5. Bronnen.....	14
Bijlage 1: Feedback formulier Gespreksvaardigheden.....	15

1. Vooraf

Piter Jelles De Dyk streeft naar een veilig schoolklimaat zodat leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Dit houdt in dat leerlingen elkaar met respect behandelen en dat er niet gepest wordt. Om pesten tegen te gaan is het belangrijk dat het schoolpersoneel pesten serieus neemt en effectieve maatregelen neemt om pesten te voorkomen en indien nodig te bestrijden. In dit pestprotocol worden deze maatregelen d.m.v. stappen met bijbehorende uitleg, tips en verwijzingen beschreven. Het pestprotocol geeft dus het beleid van de school betreft pesten weer. Naast dat het schoolpersoneel zich bezighoudt met het voorkomen en bestrijden van pesten kunnen leerlingen en ouders ook zelf veel op dit gebied doen. De hiervoor benodigde informatie, adviezen en tips zijn allemaal in het pestprotocol te vinden.

Leeuwarden, juli 2022

Erik Beerling, Tessa Vogelsang

2. Preventieve maatregelen

a. Signalen

Er zijn 3 basale kenmerken van pesten:

1. De dader heeft de bedoeling iemand leed te berokkenen (intentie)
2. Het vindt herhaaldelijk over een langere periode plaats (herhaling over tijd)
3. Er is een verschil in macht tussen dader en slachtoffer (machtsverschil)

De verschillende vormen van pesten en de bijbehorende signalen:

Vormen van pesten	Signalen
Fysiek pesten	Slaan, schoppen, duwen, knijpen
Verbaal pesten	Schelden, beledigen, belachelijk maken, dreigen
Materieel pesten	Spullen opeisen, afpakken of kapotmaken
Relationeel (indirect) pesten	Roddelen, iemand buitensluiten (iemand negeren, weglopen, de rug naar iemand keren, zeggen dat iemand niet mee mag doen)

(Goossens, Vermande & van der Meulen, 2012)

De volgende 7 hoofdvormen van digitaal pesten zijn te onderscheiden (direct en indirect):

1. **Flaming:** online ruzies waarin elektronische berichten met boos en vulgair taalgebruik worden gebruikt
2. **Harassment:** herhaaldelijk sturen van vervelende, gemene en bedreigende berichten
3. **Denigration:** het verzenden of posten van roddels om iemands reputatie of vriendschappen te schaden
4. **Outing:** het online delen van iemands geheimen, beschamende informatie of afbeeldingen
5. **Exclusion:** opzettelijk en ongenadig iemand buitensluiten van een online groep
6. **Cyberstalking:** herhaaldelijk, intense pesterij door onder andere bedreigingen of het opwekken van aanzienlijke angst
7. **Impersonation:** het zichzelf voordoen als iemand anders en verzenden of posten van materiaal om voor een persoon problemen of gevaar te creëren of om een reputatie of vriendschappen van iemand te schaden)

(Bosman, 2011)

b. Mentorles

Elke mentor bespreekt aan het begin van het schooljaar de schoolregels en het pestprotocol in de klas. Het moet duidelijk worden voor de leerlingen dat ze pesten altijd moeten melden en dat ze dit als hulp bieden/vragen moeten zien. Het thema pesten wordt verder in de 'Tumult' methode behandeld.

c. Sociogram

Door middel van een sociogram kun je de sociale relaties van de leerlingen in je klas in kaart brengen. Hierdoor kun je gemakkelijker problemen tussen leerlingen traceren, deze problemen direct aanpakken en op deze manier het klassenklimaat verbeteren. Dit resulteert onder andere in verminderd pestgedrag in de klas.

Je kunt een sociogram maken via de volgende website: www.sometics.com

Met deze website krijg je antwoord op o.a. de volgende vragen over je klas:

- Wie kiezen positief voor elkaar?
- Wie kiezen negatief voor elkaar?
- Wie zijn populair in de groep?
- Wie zijn verstoten uit de groep?
- Wie is geen enkele keer positief gekozen?
- Wie is geen enkele keer negatief gekozen?

d. Mediawijsheid

Aan het begin van het schooljaar volgt het schoolteam een training Mediawijsheid. Deze training zorgt ervoor dat het team actief en bewust deel kan nemen aan de mediasamenleving. Hierin komt digitaal pesten uitgebreid aan bod.

Daarnaast is er een ouderavond met het thema Mediawijsheid waarin wordt verteld hoe de school omgaat met media en digitaal pesten. Ook worden tips gegeven ter preventie en voor de aanpak van digitaal pesten.

Als laatste worden er lessen Mediawijsheid aan de leerlingen gegeven. Hierin doen *leerlingen* kennis op en leren vaardigheden om kritisch en bewust om te gaan met mediaontwikkelingen. Ze leren bijvoorbeeld wat legaal en illegaal is op het internet.

e. Tips

Op de volgende pagina kunt u 15 tips vinden om veilig met Twitter om te gaan. Deze tips zijn ook van toepassing bij andere sociale media (bijv. Facebook).

15 tips voor veilig twitteren

1. Bedenk al bij het aanmaken van je Twitter-account hoe je op Twitter wilt heten. Dat bepaalt namelijk hoe je gevonden zult worden. Gebruik zo min mogelijk privégegevens zoals adressen, telefoonnummers, foto's e.d.
2. Kies een ingewikkeld wachtwoord dat uit letters, cijfers en een leesteken bestaat
3. Als je op een openbare (bijv. school)computer twittert, log dan altijd helemaal uit zodat een ander niet jouw Twitter-account kan gebruiken
4. Besef goed dat al jouw *tweets* en *retweets* openbaar zijn -- dus voor iedereen zichtbaar! Een Direct Message (DM) is dat niet. Die is persoonlijk. Alleen de geadresseerde kan hem lezen
5. Wil je al je tweets afschermen? In *Account* → *Protect my tweets* kun je instellen dat je toestemming moet geven voordat iemand jou mag *followen*
6. Check regelmatig je *followers*. Omdat veel bedrijven scannen op trefwoorden, zul je zien dat als je bijvoorbeeld twittert met een plaatsnaam erin, je opeens een makelaar uit dat dorp of die stad als *follower* krijgt. Wil je een follower niet? Verwijder hem door te klikken op *Block*
7. Je kunt je Twitteraccount koppelen aan jouw Facebook, maar bedenk wel dat jouw Facebook followers dan ook al jouw tweets kunnen zien. Vraag je af of je dat wilt: wie zijn écht jouw vrienden?
8. Als je hashtags # gebruikt, weet dan dat iedereen via deze hashtags een tweet van jou kan zien en kan doorklikken naar jou
9. Bedenk dat jouw *followers* en wie jij volgt openbaar zijn. Iedereen kan dus zien in welke onderwerpen jij geïnteresseerd bent -- ook 'gevoelige' onderwerpen of mensen
10. Bedenk dat jouw openbare tweets en retweets gemaild kunnen worden naar mensen die je niet kent (en die je misschien niet wilt kennen)
11. Als je foto's in jouw openbare *tweets* en *retweets* gebruikt zijn ook deze voor iedereen te zien *en* aan te klikken *en* te versturen *en* verder te gebruiken
12. Bedenk dat scholen, ouders, werkgevers of stageadressen jouw activiteiten kunnen checken met behulp van jouw openbare tweets. Wil je dat?
13. Als je twittert met je smartphone en iemand steelt je smartphone, dan kan hij/zij ook jouw Twitteraccount gebruiken en uit jouw naam neptweets versturen. Log dus altijd goed uit, laat je account niet openstaan
14. Is jouw smartphone gestolen en had je jouw Twitter account openstaan? Ga dan online en block je account of geef het een nieuw wachtwoord zodat jij weer je account beheert
15. Let op wat je twittert. Wees positief. Misbruik Twitter nooit om anderen te bedreigen, te pesten, of op een andere manier geweld aan te doen.

Veel plezier met Twitter!

- Heb je meer veiligheidstips? Tip ons! www.mediaenmaatschappij.nl / www.nomc.nl
- Zie ook: [twittertips voor ouders: www.digitalparents.org/10-safety-tips-for-twitter-users-via-safetywe](http://www.digitalparents.org/10-safety-tips-for-twitter-users-via-safetywe)
- Gebruik *TwitCleaner* die jouw followers opschoont: <http://thetwitcleaner.com/>
- Meer weten? Kijk bij www.twitterinfo.nl of www.Twittermania.nl/2010/02/10-tips-voor-veilig-twitteren

3. Curatieve maatregelen

a. Vijfsporenaanpak

Op Piter Jelles De Dyk wordt gebruik gemaakt van de Vijfsporenaanpak om pesten aan te pakken. Alle betrokken partijen bij pesten komen in het programma aan bod.

1. Hulp aan de jongere die gepest wordt.

Het probleem wordt serieus genomen.

Er wordt uitgezocht wat er precies is gebeurd.

Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.

Er wordt hulp aangeboden binnen de interne/externe leerlingenzorg.

2. Hulp aan de pester.

De jongere wordt geconfronteerd met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de gepeste, de omgeving en hemzelf.

Er wordt getracht de achterliggende oorzaken boven tafel te krijgen.

Er wordt gewezen op het gebrek aan empathisch vermogen, dat zichtbaar wordt in het gedrag.

Er wordt hulp aangeboden binnen de interne/externe leerlingenzorg.

3. Hulp aan de zwijgende middengroep.

De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin.

Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en welke bijdrage de klas kan leveren aan een verbetering van de situatie. De mentor speelt hierin een actieve, sturende en monitorende rol.

4. Hulp aan het personeel.

Het personeel beschikt over voldoende informatie over pesten, zoals signalen, oorzaken, gevolgen en concrete (preventieve en curatieve) aanpakmogelijkheden.

De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk gerealiseerd kan worden.

5. Hulp aan de ouders.

Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.

De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken.

De school geeft informatie en adviezen aan de ouders over het onderwerp en over hoe te handelen als blijkt dat hun kind wordt gepest of andere kinderen pest of tot de zwijgende middengroep behoort.

De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners.

b. Stappenplan

De taak van de vakdocent:

De vakdocenten hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen bij de mentor om overleg en hulp in gang te zetten.

Belangrijk bij de onderstaande stappen:

1. Houd de ouders van de betrokken leerlingen op de hoogte van alle afspraken die je maakt en stappen die je onderneemt.
2. Houd alles bij van wat er gebeurt en wat er afgesproken is in de dossiers van de betrokken leerlingen (papier en digitaal).
3. Blijf de leerlingen steeds volgen om te kijken of het pesten ophoudt of niet.
4. Maak gebruik van de beschrijvingen in 'Gesprekken voeren' op p. 8.
5. Hulp nodig? Vraag de deelschoolleider of pedagogisch medewerker.

De taak van de mentor:

1. Voer een gesprek met de gepeste leerling wanneer pesten gesignaleerd wordt of je vermoeden van pesten gedeeld wordt met collega's.
2. Kies samen met de gepeste in het gesprek voor een confronterende aanpak (in gesprek met gepeste en pester, samen of apart) of een niet confronterende aanpak (het thema pesten in de klas aan bod laten komen).
3. Voer de gekozen aanpak uit.
4. Observeer of de afspraken van beide partijen worden nageleefd en organiseer een vervolgspraak met beide partijen.
5. Neem contact op met de deelschoolleider/pedagogisch medewerker wanneer het pestgedrag aanhoudt.

De taak van de deelschoolleider/pedagogisch medewerker:

6. Samen met de mentor en eventueel de pedagogisch medewerker voert de deelschoolleider een gesprek met de dader en zijn/haar ouders. Tijdens dit gesprek worden de ouders op de hoogte gesteld van de situatie en wordt er naar een oplossing voor het probleem gezocht. Zo nodig kan de deelschoolleider een passende straf geven. De pester en zijn/haar ouders worden geïnformeerd over de vervolgstappen die worden genomen wanneer het pesten doorgaat.
7. Wanneer het pesten doorgaat kan ervoor gekozen worden een herstelgesprek te voeren met een herstelrechtspecialist en alle betrokken partijen (bijv. gepeste, pester en ouders) of de pester een pestproject* te laten volgen.
8. Wanneer het pesten ondanks alle genomen maatregelen nog steeds doorgaat zijn de enige opties nog voor de pester: 1) schorsing voor een dag, 2) schorsing voor langere tijd, en als dat niet helpt 3) verwijdering van school.

***Pestproject**

De pester individueel een programma laten volgen van bijv. 6 bijeenkomsten in de eigen tijd. Het doel van dit programma is reflectie en het gevoelig maken van de pester voor wat hij aanricht bij de gepeste leerling. Dit kan je doen door de pester bijvoorbeeld een film of documentaire over pesten te laten zien en het daar over te hebben.

c. Gesprekken voeren

Bij het voeren van de onderstaande gesprekken is het erg belangrijk dat je de ik-boodschap gebruikt, veel open vragen stelt en doorvraagt. In bijlage 1 'Feedback formulier Gespreksvaardigheid' kun je meer eisen vinden waaraan een goed gesprek hoort te voldoen.

1. Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling:

1. Klopt het dat je gepest wordt?
2. Hoe word je gepest?
3. Door wie word je gepest?
4. Waar word je gepest?
5. Hoe vaak word je gepest?
6. Hoe lang speelt het pesten al?
7. Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
8. Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
9. Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
10. Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?
11. Bied hulp aan:
 - Apart in gesprek gaan met pester
 - Samen in gesprek met gepeste en pester
 - Het thema 'pesten' in de klas behandelen
 - Sociale vaardigheidstraining voor gepeste

2. Leidraad voor een gesprek met de pester:

Het doel van dit gesprek is drieledig:

1. De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan.
2. Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
3. Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren:

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is:

- Probleemgericht en richt zich op gedrag wat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: "Je hebt cola in de tas van Sander laten lopen. Jij vind jezelf zeker erg grappig!" Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- Relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld: "Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt". Zeg nooit: "Je bent heel gemeen." Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- Specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als 'altijd', 'vaak' en 'meestal'. Kritiek wordt vaak algemeen.
- Veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken:

Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op het 'waarom?': "Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander?" etc.

Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag en vraag de pester wat hij/zij hieraan gaat doen. Bied zo nodig hulp aan van de pedagogisch medewerker.

Het pestgedrag moet stoppen:

Wees duidelijk over de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

6. Leidraad voor een gesprek met de gepeste en de pester (herstelgesprek zonder herstelrechtsspecialist):

1. Confronteer de leerling met het perspectief van de ander: de beleving van het conflict en het gevoel dat het oproept worden door beide partijen verduidelijkt.
2. Omschrijf samen het conflict: het probleem wordt zo omschreven dat alle betrokkenen de omschrijving kunnen accepteren. Belangrijk hierbij is om niet te 'labelen', niemand te beschuldigen of kwetsen. Richtlijnen zijn: (a) beschrijf het 'problematische' gedrag; (b) stel vast dat het gaat om een gezamenlijk probleem en dat het dus ook gezamenlijk opgelost moet worden en (c) definieer het probleem bondig en concreet.
3. Besteed aandacht aan posities en gevoelens: probeer de verschillende gevoelens, perspectieven en behoeften te begrijpen. Dan pas ontstaat er ruimte voor compromissen.
4. Bespreek intenties om er samen uit te komen: het gaat om samenwerken, niet om winnen.
5. Verplaats je in het perspectief van de ander: probeer de motieven voor het handelen van de ander te snappen. Vaak blijkt dat de drijfveer voor bepaald gedrag niet begrepen is. Dan is het heel moeilijk om een oplossing te vinden, vooral als er sprake is van gekrenkte gevoelens.
6. Motiveer tot onderhandelen: stimuleer alle betrokkenen om op basis van wederzijds vertrouwen een succesvolle oplossing te vinden voor het probleem.
7. Bereik een overeenkomst die beide partijen accepteren en willen uitvoeren: specificeer het alternatieve gedrag van alle betrokkenen, bespreek ook hoe eventuele toekomstige problemen opgelost kunnen worden.

(van der Wolf, van Beukering, 2009)

Herstelrechtvragen:

Kant 1: Wanneer jij wordt aangesproken op jouw gedrag, kunnen deze vragen je helpen het probleem op een goede manier op te lossen.	Kant 2: Deze vragen kunnen jou helpen wanneer je schade of last hebt ondervonden van het gedrag van een ander.
Wat is er precies gebeurd?	Wat is er precies gebeurd?
Wat dacht je toen het gebeurde?	Wat dacht je toen het gebeurde?
Hoe denk je er nu over?	Hoe denk je er nu over?
Wie hebben schade opgelopen door wat jij hebt gedaan?	Wat is het ergste voor jou?
Wat moet er gebeuren om dat te herstellen?	Wat is nodig om dat te herstellen?

(Ruigrok, 2010)

4. Leidraad voor een gesprek met de zwijgende middengroep:

Klassengesprek

Als je een klassengesprek gaat voeren over pesten staat veiligheid voorop. Benoem eerst dat pesten een belangrijk onderwerp is waar je het graag over wilt hebben met de klas. Check daarna bij de klas of je erop kunt vertrouwen dat ze het gesprek serieus ingaan zonder anderen uit te lachen of te veroordelen. Op deze manier maak je de leerlingen zelf verantwoordelijk voor het verloop van het gesprek en kan je ze daar ook op aanspreken.

Neem de gepesten en de pesters in bescherming door geen namen of concrete incidenten te bespreken in dit gesprek. Je kunt de gepesten van tevoren inlichten over dit gesprek en vertellen dat je geen namen gaat noemen. Zo zorg je ervoor dat de gepesten tijdens het gesprek niet bang hoeven te zijn dat zij in het middelpunt komen te staan.

Ga in het klassengesprek aan de slag met een fictieve pestsituatie en zorg ervoor dat de verschillende rollen van de personen in de situatie worden benoemd en dat er oplossingen worden bedacht.

It's up to you

Voor digitaal pesten kun je gebruik maken van 'It's up to you': www.itsuptoyou.nu
It's up to you is een interactieve film die als discussiestarter wordt ingezet op scholen om jongeren bewuster te maken van hun rol in cyberpesten. Kijkers bepalen zelf de keuzes van de hoofdpersoon en creëren daarmee hun eigen persoonlijke verhaal, waardoor ze direct de gevolgen van hun acties ervaren. Samen met de aansluitende discussie in de klas, dient de film als praktisch handvat voor docenten en richt zich op normstelling en bewustwording. Op de website kun je je gratis registreren en een docentenhandleiding vinden.

4. Leidraad voor een gesprek met de pester en zijn/haar ouders:

- Breng het slechte nieuws direct en zonder omwegen
- Maak het nieuws niet groter of kleiner
- Toon empathie, luister en reflecteer (zeg wat je ziet/hoort)
- Erken en respecteer emoties, geef ruimte aan de emoties
- Ga tijdens het opvangen van emoties niet in discussie
- Geef samenvatting
- Ga samen op zoek naar oplossingen (wanneer emoties zijn verminderd, boodschap verwerkt is en zakelijk gesprek mogelijk is)
- Bekijk en bespreek de opties en besluit samen wat de beste oplossing is
- Maak duidelijke afspraken over de uitvoering
- Bied de ander de mogelijkheid om een vervolgspraak te maken

Omgaan met weerstand:

- Erken en respecteer de weerstand (dus niet verwerpen, negeren)
- Toon empathie, luister, reflecteer (zeg wat je ziet/hoort)
- Breng de weerstand onder woorden

4. Digitaal pesten

a. Tips

Tips voor als je digitaal gepest wordt:

- Negeer pestberichten via social media en WhatsApp. Stuur geen bericht terug. De pester stopt vaak wanneer hij/zij geen aandacht krijgt.
- Zorg ervoor dat alleen je vrienden toegang hebben tot je Twitter, Facebook en WhatsApp en dat je pagina/berichten/gegevens afgeschermd zijn voor anderen (kijk 15 tips voor veilig twitteren op pagina 5).
- Is er iets over jou op een website geplaatst? Neem contact op met de beheerder.
- Wanneer het pesten doorgaat kun je het beste bewijzen verzamelen van de pestberichten. Dit kun je doen door de berichten op te slaan op je computer of uit te printen (houd eventueel ook de data en tijdstippen bij). De bewijzen kun je dan aan je ouders of je leraar/mentor laten zien.
- Praat erover met je vrienden, ouders of leraar/mentor. Het lukt vaak enorm om je verhaal te doen. En het is fijn om iemand te hebben die naar je luistert en je kan helpen. Als je het moeilijk vindt erover te praten kun je ook op internet veel informatie en tips vinden. Op www.pestweb.nl bijvoorbeeld.
- Als het pesten nog steeds doorgaat en als je bedreigd of gestalkt wordt bijvoorbeeld, dan kun je ook naar de politie gaan. Je kunt dan aangifte doen (kijk voor meer info: www.vraaghetdepolitie.nl).
- Ga niet terugpesten, dat maakt de situatie alleen maar erger.
- Vergeet niet: Het is niet jouw schuld dat je wordt gepest!

b. Aanpak

Hoe kun je digitaal pesten aanpakken?

Hieronder staan 3 voorbeelden van hoe de mentor kan reageren op digitaal pesten. Bij de uitvoering is het belangrijk dat de stappen op p. 7 gevolgd worden.

Voorbeeld 1

Een blootfoto van een leerling is op het internet geplaatst:

- Luister naar de leerling.
- Toon begrip en veroordeel niet.
- Neem contact met de ouders op.
- Meld dit bij de provider met verzoek tot verwijdering van de foto. Zet de provider in dit e-mailadres: abuse@provider.nl
- Adviseer de ouders aangifte bij de politie te doen.
- Probeer de dader te achterhalen.
- Voer maatregelen richting dader uit.

Voorbeeld 2

Een leerling wordt steeds lastig gevallen (stalking):

- Leer de leerling assertief te zijn: nee zeggen, contact afsluiten.
- De leerling niet laten ingaan op de stalker.
- Breng de ouders op de hoogte.
- Adviseer de ouders en de leerling om bewijslast te verzamelen.
- Adviseer de ouders aangifte bij de politie te doen.

Voorbeeld 3

Over een leerling wordt geroddeld via Twitter:

- Geef steun en luister naar de leerling.
- Adviseer de leerling berichten te bewaren en op te slaan.
- Neem contact met ouders op.
- Probeer de dader te achterhalen: De stijl van het bericht en eventuele taalfouten kunnen de dader verraden. De dader kan wellicht ook worden gevonden door in de klas te praten over wat er is gebeurd.
- Voer maatregelen richting de ouders uit.
- Soms is het niet mogelijk een dader te achterhalen en zit er niets anders op dan het effect te minimaliseren. Dat kan het beste door het slachtoffer op het hart te drukken niet te reageren op ongewenste berichten.
- Voer eventueel een klassengesprek.

c. Websites

- www.pestweb.nl: Een website voor leerlingen, ouders en docenten. Er wordt veel informatie over (digitaal) pesten gegeven en er worden tips gegeven voor preventie en bestrijding van (digitaal) pesten. Via de chat, mail of telefoon is er om hulp en advies te vragen.
- www.digibewust.nl: Informatie en tips over veilig gebruik van internet en andere digitale toepassingen.
- www.vraaghetdepolitie.nl: Voor vragen aan de politie over (digitaal) pesten.
- www.meldknop.nl: Voor als er iets vervelends gebeurt is op internet: Informatie, praten en advies, melding doen en contact met de politie.
- www.question-zone.nl/pesten: De eerste online zone waar jongeren ieder (psychisch of sociaal) probleem in vertrouwen kunnen voorleggen. Je krijgt gratis op interactieve wijze persoonlijk advies van gespecialiseerde hulpverleners via de chat, mail of de telefoon.
- www.korrelatie.nl: Biedt anonieme, professionele, psychosociale hulp. Korrelatie geeft individueel advies en hulp aan iedereen die hierom vraagt. Dit kan telefonisch en online.
- www.halt.nl: Halt werkt samen met scholen aan een veiliger en socialer leef- en leerklimaat op en rondom scholen.
- www.schoolveiligheid.nl: Centrum School en Veiligheid verzamelt en verspreid informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid en adviseert schoolleiders, leraren/docenten, mentoren, leerlingbegeleiders, vertrouwens(contact)personen, onderwijsondersteunend personeel, etc.
- www.ppsi.nl: Project Preventie Seksuele Intimidatie (PPSI) werkt aan het bevorderen van de sociale veiligheid in het onderwijs. Het ondersteund scholen bij het aanpakken

en voorkomen van ongewenste omgangsvormen en het adequaat behandelen van klachten.

- www.mediaenmaatschappij.nl: Informatie en lesmateriaal betreft Mediawijsheid.

5. Bronnen

- Vilder, A. de (2007). *Het Pestprotocol. Informatie over (ons beleid tegen) pesten voor docenten, ouders en leerlingen*. Geraadpleegd via:
http://www.donboscollege.com/uploads/file/downloads/dbc_pestprotocol.pdf
- Goossens, F., Vermande, M. & Meulen, M. van der (2012). *Pesten op school. Achtergronden en interventies*. Den Haag: Boom Lemma.
- Bosman, E. (2011). *Treiteren, schelden, bedreigen en buitensluiten: Jongeren en de keerzijde van de digitale wereld*. Geraadpleegd via:
http://essay.utwente.nl/61268/1/Bosman_Eline_-s_0086835_afstudeerartikel.pdf
- Wolf, K. van der, Beukering, T. van (2009). *Gedragsproblemen in scholen*. Leuven: Acco.
- Ruigrok, J. (2010). *Handboek alles over pesten*. Esch: Quirijn.

Bijlage 1 Feedback formulier Gespreksvaardigheid

Fasering	Score ++;+;/-;-	Opmerkingen
Vorbereiding van het gesprek		
<ul style="list-style-type: none"> • Heeft nagedacht over het gespreksonderwerp • Heeft benodigd materiaal bij de hand • Weet wat hij/zij wil zeggen, doen 		
Aanloop/binnenkomst		
<ul style="list-style-type: none"> • Geeft leiding • Zorgt voor goede sfeer (bv. ijsbreker) • Tafel setting is prettig, gelijkwaardig 		
Begin van het gesprek		
<ul style="list-style-type: none"> • Er is een duidelijke start van het gesprek • Benoemt reden van gesprek • Benoemt doel van gesprek • Gebruikt Ik boodschap • Benoemt werkwijze/procedure • Benoemt feitelijk gedrag • Stemt af op de ander, checkt of de ander het ermee eens is, vraagt inbreng van de ander • Zorgt voor goede sfeer 		
Verkennde/ verhelderende fase		
<ul style="list-style-type: none"> • Stelt open vragen • Moedigt aan om te vertellen • Gebruikt stiltes • Sluit vragend aan/concretiseren • Vat samen • Stuurt gesprek door ordening aan te brengen • Voegt vragend toe (verbreden) • Benoemt gevoelens/emoties • Zorgt voor goede ruimteverdeling • Gebruikt erkennen/verwerpen/negeren op de juiste manier • Zorgt voor een goede relatie • Blijft neutraal 		
Samenvatting en terugkoppeling		

<ul style="list-style-type: none"> • Geeft een samenvatting op het juiste moment (gebruikt ik boodschap) • Ordent, zet alles op een rij • Checkt of alles in beeld is en of er overeenstemming is (Zijn we het eens ?Hebben we het over het zelfde ?) 		
Oplossende fase		
<ul style="list-style-type: none"> • Geeft eigen visie, oordeel (gebruikt ik-boodschap) • Splitst probleem op in kleinere delen • Stelt vragen om samen naar oplossing te zoeken. • Helpt de inbrenger zelf oplossingen te formuleren. • Zorgt voor een goede ruimteverdeling • Informeert/adviseert indien nodig • Laat de verantwoordelijkheid bij degene waar het moet liggen 		
Afsluiting		
<ul style="list-style-type: none"> • Maakt concrete afspraken, noteert die en/of laat de ander noteren indien nodig • Terugblik gesprek (Hoe ga je/u nu weg ?) • Sluit positief af. • Geeft leiding aan de afsluiting (bv. hand geven, opstaan, meelopen etc.) 		

Voor meer informatie over het voeren van gesprekken in het onderwijs kun je het volgende boek raadplegen: 'Handboek voor leraren', geschreven door: Walter Geerts en René van Kralingen.